© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

22. **Plagiothecium denticulatum*: «... juxta Segesvár am Eichrücken und Fuchsloch» Baumg.: 166 no. 2467. — Auch von Schur übernommen! (Enum.: 861 no. 4457).
23. bei *Limnobium palustre* adde: «in nemoribus juxta Segesvár» Baumg.: 170 no. 2474.
24. bei *Acrocladium cuspidatum* adde: «Schässburg im Siechenwald B.» Fuss 1865: 31.
25. **Hylocomium squarrosum*: «Schässburg Baumgarten» Fuss in Archiv. XIV.: 121—122 no. 1452.
26. bei *Hylocomium triquetrum* adde: «Schässburg B.» Fuss 1865: 30.

18. Okt. 1917.

Győrffy (Kolozsvár).

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botanische Arbeiten.

F. Pax: Über Vegetationslinien in den Westkarpathen. — Jahresber. der Schles. Gesellschaft für vaterl. Cultur 1916: II. Abt. Zool.-botan. Sektion (Sitzung am 13. Jan. 1916.) p. 1—6 d. Sep.-Abdr. — 8°.

Szerző megkísérli növénygeographiai alapon bebizonyítani, hogy a Nyugati-Kárpátokat az Alpok folytatásaként kell felfogni, s hogy a növényvándorlás a 2 hegység között a Vágvölgyén és a Nyitrai-Turóci síkságon át ment végbe, s valószínüleg mindkét útirány igénybe vétetett (cf. p. 4. klny).

Der Verf. versucht auf pflanzengeographischem Grunde zu beweisen, dass die Westkarpathen als Fortsetzung der Alpen aufzufassen sind u. dass die Einwanderung der Pflanzen von einem zum anderen Gebirg längs des Vágtales u. des Nyitra-Turócer Beckens erfolgte, «vermutlich wurden beide Wanderstrassen benützt» (p. 4.).

Fentiek igazolására az érdemes szerző felhozza a következő argumentumokat.

Als Beweis führt der Verf. folgende Argumente an.

Több subalpinus, alpinus faj:

Mehrere subalpine und alpine Arten, als:

Viola lutea, Crepis succisifolia, dann folgende Kalkpflanzen: *Carex firma, Dianthus praecox, Alsine laricifolia, Sedum album, Gentiana Clusii, Satureja alpina, Aster Bellidiastrum. Leontodon incanus. Hieracium bupleuroides* etc.,

valamint montanus alak csak a Nyugati-Kárpátokra szorít-

ferner einige montane Arten sind nur auf die Westkarpathen

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

kozik, amelyek a Keleti-Kárpátokból hiányzanak. Hogyan és honnan vándoroltak ide e fajok? Szerző felsorol néhány példát:

beschränkt u. fehlen im Osten. Wie u. woher sind diese Arten hierher gewandert? Der Verf. zählt als Beispiele auf:

Hacquetia Epipactis, Aremonia agrimonioides, Amelanchier vulgaris, Globularia vulgaris, Primula acaulis, Senecio umbrosus, Primula Auricula, Buphthalmum salicifolium,

amelyeknek tenyészvonala azonosan fut, amelyet Sz. 3 csoportba oszt: 1. *Auricula-*, 2. *Amelanchier-*, 3. *Globularia*-vonal, amelyek mind É felé irányuló nyelvalakú elterjedési övet mutatnak. — A Nyugati-Kárpátok egy másik csoportjára a Vágvölgy déli határul szolgál (*Gypsophila*-vonal, *Saxifraga caesia, Arabis bellidifolia*), viszont északi határnul is [*Coronilla*-vonal, *Coronilla vaginalis, Globularia cordifolia, Sorbus Chamaemespilus* (Liptószentmiklós mellett: Paludnicán leg. F. Pax), *Buphthalmum salicifolium* etc.].

deren Vegetationslinien im gleichen Sinne verlaufen, welche der Verf. in 3 Kategorien anordnet: 1. *Auricula-*, 2. *Amelanchier-* u. 3. *Globularia*-Linie, die alle zungenförmige, gegen Norden gerichtete Areale zeigen. — Für eine andere Gruppe der Westkarpathen bildet das Vágtal eine Grenze: als südliche Grenze für die *Gypsophila*-Linie, *Saxifraga caesia, Arabis bellidifolia*, als nördliche Grenze für die *Coronilla*-Linie, *Coronilla vaginalis, Globularia cordifolia, Sorbus Chamaemespilus* (auf der Paludnica südlich von Liptószentmiklós leg. F. Pax), *Buphthalmum salicifolium* etc.

Igy a Kis-Fátra (Pax-nál: Weterne Hole) és Nagy-Fátra (Pax Fátrá-ja) csak másodsorban a Beszkidek is — és a köztük fekvő völgyek — a Nyugati-Kárpátok és Alpok flóráját összekötő hidakul tekintendők.

So bilden zwischen den Westkarpathen u. Alpen die Kleine-Fátra (bei Pax: «Weterne Hole») u. Grosse-Fátra (bei Pax: «Fátra») — in zweiter Linie auch die Beskiden — und die dazwischen liegenden Täler die Brücken, welche die Flora der 2 Gebirge verbinden.

Ez alapon a Szulyói, Szádellői völgy, a Pienninek völgye flóráját, a kralováni *Scirpus alpinus*-t, Igló mellett a Holy kamen-en a *Leontopodium alpinum*-ot mint ősrégi relictumokat, mint előbbi növényvándorlások helyben ma-

Aus diesem Gesichtspunkte betrachtet, sind die subalpine Flora des Szulyó-Talkessels, des Szádellőertales, der Pienninen, *Scirpus alpinus* bei Kralován, *Leontopodium alpinum* am «Holy kamen» bei Igló als alte Re-

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

radó nyugvó pontjait kell felfogni.

Arra a kérdésre: miért volt a növénykicserélődés éppen a Vág völgyén, a Nyitra-Turóci medenczén, valamint a köztük fekvő hegyvonulatokon oly élénk, miért találkozik össze éppen a Revuca-völgyben oly sok tenyészeti vonal, amelyek az arealisokat K felé határolják, azzal az okadatolással felel a szerző, hogy a hosszú Garam-völgy egy hangú substratumon folyik át, míg a Kis-Fátra pereme, az egész Nagy-Fátra mészből áll, mely utóbbi É-D huzódásával igen változatos oikologiai feltételeket nyujt, míg ezek teljesen hiányzanak a Garam-völgyben.

A magyar florára oly rendkivüli értékü eme cikket mindenkinek eredetiben kell tanulmányoznia.

likte, erhalten gebliebene Etappen früherer Pflanzenwanderung aufzufassen.

Auf die Frage, warum gerade längs des Vágtales u. des Nyitra-Turócer Beckens, sowie längs der dazwischen liegenden Gebirgszüge der Pflanzenaustausch so lebhaft war und warum sich eben im Revucatal die Vegetationslinien, die die Areale gegen Osten begrenzen, häufen, antwortet der Verf.: das lange Garamtal fliesst durch einförmiges Substrat, während der Randteil der Kleinen Fátra (Weterne Hole bei Pax), sowie die ganze Grosse-Fátra aus Kalk bestehen, welch' letztere noch dazu in N S-licher Richtung zieht; infolgedessen findet sich hier eine Mannigfaltigkeit oikologischer Bedingungen, welche dem Garamtale fehlen.

Für die ungarische Flora ist die Abhandlung von grösstem Werte; es empfiehlt sich jederman, sie im Originale zu lesen. **Gy.**

Karl Pill: Die Flora des Leithagebirges und am Neusiedlersee. — Zweite Auflage, Graz, «Leykam» Kommissionsverlag, 1916. (3 kor. 50).

Értékes és — a ritka fajok számos új lelőhelyének felsorolása miatt — fontos összeállítása a Lajtahegység és a Fertő-tó környéke virágos növényeinek.

A mű a szorgalmas gyűjtésnek és gondos megfigyelésnek szép eredménye: sajnálatos, hogy nomenklaturája elavult.

Eine wertvolle und wegen der vielen neuen Standorte seltener Arten wichtige Zusammenstellung der Phanerogamen-Flora dieses Geländes, die das Ergebnis fleissigen Sammels und Beobachtens darstellt. Leider ist die angewendete Nomenklatur eine veraltete. **D.**

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

Ign. Urban: Geschichte des Kgl. Botanischen Museums zu Berlin—Dahlem (1815—1913) nebst Aufzählung seiner Sammlungen. — Verl. von C. Heinrich, Dresden-N. 1916, IV + 456. 8°. — Mk 12.

Ama nagy jelentőségénél fogva, melyre a berlin—dahlemi botanikai múzeum a legfontosabb összefoglaló növénytani munkák kiadása révén szert tett, nagy figyelmet érdemel ez a mű, mely leírását adja a nevezett intézmény dolgozó-helységeinek és az ott rendelkezésre álló segédeszközöknek.

Azt a tévedést, hogy a mű 421. oldalán Magyarország az osztrák tartományok közé van sorolva, igen sajnálatosnak tartjuk annál is inkább, mert Németországnak elégszer — leginkább pedig e háború folyamán — volt alkalma betekintést nyerni ill. tudomást szerezni arról a jogviszonyról, mely a monarchiát alkotó két állam között régtől fogva fennáll.

Bei der grossen Bedeutung, welche das gen. Museum durch Herausgabe der wichtigsten botan. Sammelwerke erlangt hat, dürfte das Werk, welches die Arbeitsstätte und die dort zur Verfügung stehenden Hilfsmittel beschreibt, grosses Interesse beanspruchen.

Dass auf S. 421 Ungarn unter den österreichischen Provinzen angeführt ist, halten wie für einem umsomehr bedauerlichen Irrtum, als Deutschland besonders während des Krieges Gelegenheit geboten war, näheren Einblick in das Rechtsverhältnis zu tun, das zwischen den zwei die Monarchie bildenden Staaten besteht. **D. et Gy.**

Mitteilungen aus dem Institut für allgemeine Botanik in Hamburg. 2. Band, Hamburg 1917. — 8°.

(3. Beiheft zum Jahrb. der Hamburgischen Wissenschaftlichen Anstalten XXXIV. 1916).

Hans Winkler: Vorbemerkungen zu einer Bibliographie des Geotropismus. l. c. p. 1—4.

Marie Christiansen: Bibliographie des Geotropismus, 1672—1916. l. c. p. 5—118.

«Das Institut für allgemeine Botanik in Hamburg beabsichtigt, in seinen jährlich erscheinenden «Mitteilungen» regelmässig Bibliographien botanischer Einzelprobleme zu veröffentlichen. Als erster Versuch dieser wird im folgenden eine . . . Bibliographie des Geotropismus veröffentlicht».

E szavakkal vezeti be Prof. Winkler előszavát. Az idea igen nagyjelentőségű s az e

Mit diesen Worten leitet Prof. Winkler das Vorwort ein. Die Idee ist von grösster

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

kérdéssel foglalkozóknak igen nagy időmegtakarítást jelent.

A legközelebbi összeállítás a phototropismus és a photonastia irodalmát fogja hozni.

Wichtigkeit und bedeutet für die sich mit diesen betr. Problemen Beschäftigenden viel Zeitersparnis.

Die nächste Zusammenstellung wird die Literatur über Phototropismus u. Photonastie bringen. **Gy.**

P. Janzen: Die Haube der Laubmoose. — (Mit 37 Abbild. mit zahlr. Einzelfig.) — Hedwigia LVIII: 156—280.

Alapvető tanulmány, amelyből kiviláglik, hogy a mohok meghatározásánál a fátyolkára is ügyet kell ezentúl vetni, ezért a mohokat nemcsak kifejlett, hanem fiatal tokokkal is kell gyüjteni.

Szerző alapos és bőséges vizsgálatai s megfigyelései alapján megkülönbözteti a következő fátyolka-fajokat:

Eine grundlegende Studie, aus welcher erhellt, dass man beim Bestimmen der Moose in der Zukunft auch die Haube in Betracht ziehen muss; deshalb sollen die Moose nicht nur mit entwickelten, sondern auch mit jugendlichen Kapseln gesammelt werden.

Auf Grund der einzelnen sehr reichen, eigenen Beobachtungen u. Untersuchungen unterscheidet der Verf. die:

A) Fetzenhaube (calyptra laciniata s. rudimentaria), *B)* Kümmerhaube (c. inchoata s. imperfecta). *C)* Vollhaube (c. evoluta s. perfecta);

szerkezet szerint pedig lehet: iso- és heterostromaticus.

Szerző eddigi vizsgálata alapján is megkisérli a nemzetségekre vonatkozó meghatározó táblázat adását, így joggal mondja, hogy:

nach dem Bau: iso- u. heterostromatische Calyptren.

Schon auf Grund der bisherigen Untersuchungen konnte der Verf. für die Moosgattungen eine Bestimmungstabelle nach Form der Haube aufstellen; der verdienstvolle Verf. betont also mit Recht:

«Die Haube kann einmal für den Systematiker den gleichen Wert haben wie das Blatt, nur muss sie zuvor nach Form, Zellnetz u. Innenbau ebenso genau erforscht u. beschrieben werden, wie dieses.» (cf. p. 269).

Az egyes részletek — különösen nagyon értékesek az oikologiai viszonyok s a fátyolka alkalmazkodása s más részek is általános érdeklődésre tarthatnak számot s igen

Da wir auf eine Besprechung der Einzelheiten — besonders sind die oikologischen Verhältnisse u. die Anpassungen der Haube und andere Details sehr lehrreich — Raumman-

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

tanulságosak — megbeszéléséről helyhiány-kényszerűségből le kell mondanunk.

A szövegközti rajzok — miként minden Janzen-féle rajz — igen szépek, világosak és instructivusak.

gels wegen verzichten müssen, sind wir genötigt, diesbezüglich auf das Original hinzuweisen.

Die Textfiguren sind — wie dies bei den Janzen'schen Arbeiten immer der Fall ist — sehr schön, instructiv u. scharf gezeichnet. **Gy.**

Dr. E. Rübel: Vorschläge zur geobotanischen Kartographie. — Zürich, 1916 (Rascher u. Co.). Preis 1 F. 50 c.

Mindazoknak, a kik növényföldrajzi kérdésekkel foglalkoznak, melegen ajánljuk ezt az igen érdemes füzetkét, melynek kifejezett és jól átgondolt indítványokkal támogatott czélja: egységességet teremteni ill. elérni a növényzeti viszonyokat szemléltető térképlapok színezésében és jelkulcsában. Kivánatos volna, hogy a más országok részére is összeállítandó pótlások, különösen a térképlapokon alkalmazandó jelek, minden hasonló speciális területre szintén egységes alapelvek szerint egységesen legyenek megállapítva.

Wir empfehlen diese sehr verdienstvolle Arbeit, welche den Zweck verfolgt, durch wohldurchdachte Vorschläge eine Einheitlichkeit in der Kolorierung und Bezeichnung der Vegetationskarten zu erzielen, allen Interessenten für pflanzengeographische Fragen. Es wäre zu wünschen, dass die für andere Länder nötigen Ergänzungen auch nach einheitlichen Grundsätzen, insbesondere die auf Karten anzuwendenden Zeichen für alle ähnlichen Spezialgebiete einheitlich festgesetzt werden mögen. **D.**

Dr. Karl Preissecker: Eine Blattkrankheit des Tabaks in Rumänien. (Mit 4 Tafeln.) — «Fachliche Mitteilungen der österr. Tabakregie», Wien, 1916, Heft 1—3: 1—15. — 4°.

1915 nyarán Romániában ama dohánytáblákon, amelyek Magyarországból származó növényekkel voltak beültetve, a leveleken nagy károkat okozó megbetegedéseket észleltek. Prof. Dr. Grintzescu nehány beteg levelet szerzőnek adott át vizsgálatra. Szerző fenti czikkében számol be vizsgálatáról, részletesen leírva a

Im Sommer 1915 ist in Rumänien auf Pflanzungen, die mit ungarischem Theisstabak bestellt waren, eine Blattkrankheit aufgetreten, welche grossen Schaden verursachte. Prof. Dr. Grintzescu hat dem Verf. einige kranke Blätter zur Untersuchung übergeben. In dieser Abhandlung beschreibt der Verf. ausführlich den Pilz,

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

megbetegedéseket okozó gombát, kártételét, a betegség aetiologiáját és leküzdését. E gomba az:

dessen Schädlichkeit, Aetiologie der Krankheit u. Bekämpfung. Dieser Pilz ist:

Alternaria Brassicae (Berk.) var. *Tabaci* n. v. (diagn. p. 13—14): hab. im maculis albidis vel brunneis foliorum *Nicotianae Tabacum* cultae in Romania, Hungaria, Galicia, Dalmatia, Serbia, Macedonia.

A részben színes 4 tábla 1—86 ábrája igen szép.

Die 1—86 Abbildungen der (z. T. color.) Tafeln sind sehr schön. **Gy.**

A Kir. M. Természettud. Társulat növénytani szakosztályának ülései. — Sitzungen der botanischen Sektion der kön. ungar. naturwissenschaftlichen Gesellschaft.

Az 1917. évi január hó 10-én tartott ülés. — Sitzung am 10. Jänner 1917.

1. **Tuzson János** «A Délkeleti-Kárpátok két érdekes *Poa*-ja» czímen tart bemutató előadást. (L. a 146. old.)

2. **Kovács Ferencz** a *Vicia peregrina*-nak Óbecsén való előfordulásáról és előfordulási körülményeiről értekezik.

3. **Jávorka Sándor** a Magyar Nemzeti Múzeum növénytárának újabb gyarapodásait ismerteti bemutatások kíséretében.

4. **Szolnoki Imre** «Két élettani kisérleti eszköz módosítása» czímen tartott előadásában ismerteti azokat a módosításokat, melyeket a potométeren és az Askenasy-féle transpiratiós modellen eszközölt.

5. **Schneider József** bemutatja az újév körüli enyhe időjárás mellett a budapesti egyetemi növénykertben kivi-

1. **Joh. Tuzson** hält einen Vortrag «Über zwei interessante *Poa*-Arten der südöstlichen Karpathen». (Vgl. Seite 146.)

2. **Franz Kovács** spricht über das Auftreten und die Vorkommenverhältnisse der *Vicia peregrina* bei Óbecse.

3. **Alex. Jávorka** meldet die neueren Zuwächse der botan. Abteilung des ung. Nat.-Museums, wobei einzelne Objekte demonstriert werden.

4. **Emerich Szolnoki** spricht «Über die Verbesserung zweier physiologischer Instrumente», wobei die Veränderungen erklärt werden, die der Vortr. am Potometer und an dem Askenasy'schen Transpirationsapparat bewerkstelligt hat.

5. **Jos. Schneider** legt einige im Budapester bot. Garten infolge der milden Witterung um Neujahr herum zur Blüte

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: Ungarische Botanische Blätter

Jahr/Year: 1917

Band/Volume: 16

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ausländische botan. Arbeiten. 168-174